

רפואה מרחוק בדרמטולוגיה

מאת

ד"ר רון יניב

מומחה לרפואת עור

מאי 2020

עם התפשטות COVID-19 ברחבי העולם, רפואה מרחוק (טלמדיסין) מאפשרת לרופאים להעניק טיפול רפואי מבלי להעמיד את בריאות המטופלים, או הרופאים, בסיכון.

בשל מגבלותיה של רפואה מרחוק, היא מתאימה יותר למקצועות בסיכון נמוך. בישראל, קופות החולים מאפשרות גם לרופאי עור לקיים ביקורים מרחוק, למעט במקרים בהם נחוצה בדיקת נקודות חן או חשד לנגעים ממאירים. באופן זה, רופאי העור יכולים להמשיך להעניק את הטיפול הנחוץ למטופלים, גם לאלה הנמצאים בקבוצות סיכון שאינם יכולים להגיע למרפאה.

השיטות העיקריות לתקשורת עם המטופל ברפואה מרחוק כוללות: תקשורת סינכרונית – מפגש עם המטופל המתקיים בשיחת טלפון או בשיחת וידאו, לאחר תיאום מראש, ותקשורת אסינכרונית – בה המטופל פונה לרופא באמצעות דואר אלקטרוני או דרך המערכת הדיגיטלית של הקופה, והרופא משיב במסגרת הזמן שאליה מחוייב. לכל שיטה יש יתרונות וחסרונות, ובחלק מהקופות שתי השיטות זמינות.

זמן קריאה משוער

8 דקות

טלמדיסין – המלצות מעשיות לרופאי עור

ביקור המתקיים ברפואה מרחוק הוא ביקור רפואי לכל דבר, ולפיכך קיימת חובת אחריות מקצועית רפואית. בנוסף, בשל בטבעו של ביקור מקוון, על הרופא לתעד באופן מדוקדק ומפורט את הפגישה עם המטופל. הנה המלצות שיסייעו לרופאי עור לקיים פגישות יעילות יותר באמצעות טלמדיסין:

1. הכנה לפגישה

- שיחת וידיאו – וודאו כי סביבת העבודה שבו תקיימו את השיחה ראויה, ייצוגית ומסודרת. רצוי שהמקום יעוצב בצורה המשדרת חמימות ופתיחות.
- לבשו חלוק או חולצה חלקה (בגד מפוספס יגרום לריצוד במסך הווידאו).
- וודאו כי לא יהיו הסחות דעת (מזכירה שנכנסת לחדר, מטופל שמתפרץ לחדר וכו').
- שבו כשפניכם למסך, כך שהמטופל יוכל לראות את פניכם.
- שיחת וידיאו או טלפון – היו רגישים לקצב השיחה של המטופל והתאימו את עצמכם לקצב שלו.

2. לפני תחילת הביקור

עברו על התיק הרפואי, כולל תמונות ומסמכים הנמצאים בתיק. לפני הפגישה, תעדו את סוג הביקור המיועד. כמו כן, אם בפניה לבקשת ביקור מקוון, הוצגה מטרת הפגישה, כתבו את תלונות המטופל, כפי שניסח אותם בפנייתו.

3. התחלת שיחה

- פתחו כל שיחה טלפונית או שיחת וידיאו בברכת שלום ובהצגה עצמית.
- וודאו כי אתם משוחחים עם המטופל שהזמין את הביקור ולא עם מישהו אחר. חשוב לברר שפרטיותו נשמרת, וכי אין אנשים שעלולים לפגוע בזכות הסודיות והפרטיות, ובטיפול

עצמו. כמו כן, אין לבדוק מטופל נוסף במהלך הפגישה שנקבעה.

- בעת הפגישה ציינו כי בביקור טלמדיסין קיימות מגבלות, ויתכן שיידרש ביקור במרפאה.
- הזכירו למטופל כי ניתן למצוא הסברים נוספים לגבי ביקור רופא מקוון באתר הקופה, באפליקציה, בבית המרקחת או במכתב הסיכום מהרופא.

4. מהלך הביקור

- בצעו אנמנזה מלאה.
- תעדו בדיקות וירטואליות – מראה נגעים, פיזור וכו' – וציינו תיאורים המתייחסים לתמונות או לווידאו.
- דברו בסבלנות, ולאורך הפגישה וודאו כי המטופל שומע ומבין את הדברים הנאמרים לו. הקפידו כי ההסברים ניתנים בשפה ברורה.
- אם במקרה כלשהו קיים ספק באשר ליעילות רפואה מרחוק, יש לזמן או להפנות את המטופל לייעוץ במרפאה, לתעד את ההפניה ולסייע למטופל להבין מה עליו לעשות על מנת לגשת לייעוץ בתקופה זו.
- לקראת סיום הפגישה, שאלו את המטופל אם יש לו שאלות נוספות. אל תנתקו את השיחה מבלי לוודא כי המטופל מרגיש שמיצה את הביקור.

מה לעשות במקרה של תקלה טכנית?

בתקשורת דיגיטלית אנו חשופים לתקלות, לדוגמה, בעיות בשיחת הווידאו הנובעות בשל עומס ברשת ובעיות תשתית. לא אחת תיאלצו להשקיע זמן ואנרגיה בפתרון תקלות טכניות. הבינו כי זוהי אחת מהמגבלות של רפואה מרחוק. יש להתייחס למצב זה בסלחנות וברוגע, ולתת למטופל הנחיות ברורות לתיקון הבעיה.

במקרה של תקלה שאינה מאפשרת "בדיקה גופנית" וירטואלית, בקשו מהמטופל לשלוח תמונות בדואר אלקטרוני לכתובת המשויכת לקופה. הדוא"ל של הקופה מאובטח ומשם ניתן להעביר תמונות לתיק הרפואי. הימנעו ככל האפשר מתקשורת ומקבלת תמונות דרך דואר אלקטרוני פרטי או וואטסאפ, שכן אלה אינם מאובטחים ואינם מקושרים למערכת הקופה.

אחריות מקצועית רפואית ואתיקה

נכון להיום, טרם תועד פסק דין בו נקבע כי נותן שירות מקוון התרשל בטיפול. יש לדאוג שביקור ברפואה מרחוק מתאים למטרתו, ולוודא כי ישנה שמירה קפדנית על סודיות המידע. כמו כן, חשוב לוודא כי המטופל מבין את הדברים הנאמרים לו, ולרשום הנחיות ואזהרות למטופל ככל שניתנו.

בדומה לביקור רגיל, ועל פי מסגרת כללי עשה ואל-תעשה של ההסתדרות הרפואית הישראלית (הר"י), על הרופאים בישראל לנהוג לפי כל כללי האתיקה הרפואית וכללי ההתנהגות הראויה לרופא בפעילות ברשתות החברתיות, איסור פרסום וכדומה.

מבט לעתיד

משבר הקורונה האיץ את יישום הרפואה מרחוק. רופאים ומטופלים כבר מסתגלים לקיומה של אפשרות טיפולית נוספת, והמטופלים אסירי תודה על היכולת להיפגש ווירטואלית עם הרופא, במיוחד בזמנים מאתגרים אלה. נראה כי השינוי המתרחש באופן האבחון והטיפול יישאר, גם לאחר שהמשבר יחלוף. מקרים פשוטים כגון פטריית-שמש ברורה, אקנה וכמובן ביקורים מנהליים יותר, כגון ביקורים לצורך חידוש מרשם, יהפכו לדיגיטליים וכך יחסכו לכולם זמן רב. מקרים מורכבים יותר, כגון בדיקת נגעים חשודים וכמובן...הצריבה בחנקן, ימשיכו להתקיים בביקורים פיסיים במרפאה.